

Wstęp

Autor artykułu pt. *Demokracja i religia w trosce o wartości* prof. Marek Szulakiewicz jest filozofem i politologiem, kierownikiem Katedry Teorii Kultury i Religii na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W swoim bogatym dorobku naukowym ma między innymi monografie naukowe, takie jak: *Filozofia jako hermeneutyka*, *Dialog i metafizyka* oraz *Czas i to, co ludzkie*. Daje w nich świadectwa swoich szerokich zainteresowań badawczych oraz głębokiej znajomości filozoficznej tradycji, w szczególności tradycji tej hermeneutyki, która została zainicjowana przez Martina Heideggera i Hansa-Georga Gadamera. W tym artykule podejmuje złożony i budzący spore kontrowersje problem relacji między demokracją i życiem religijnym. Polemizuje w nim zarówno z takim pojmowaniem i przedstawianiem demokracji, dla której religia stanowi jedynie zagrożenie, jak i takim postrzeganiem demokracji z pozycji religijnych, w świetle którego stanowi ona dla religii jedynie zagrożenie. Formułuje w nim i uzasadnia generalną tezę, że „tracą na tym zarówno wartości w demokracji, jak też samej religii”, bowiem religia kwestionuje „zakorzenienie” demokracji w regułach prawa i w zasadzie sprawiedliwości, a demokracja stawia znak równości między każdą religią i osłabianiem kondycji demokratycznego państwa.

Autor artykułu pt. *Wyobrażenia i wiara w Boga dorosłych katolików w Polsce w drugiej połowie XX wieku i obu dekadach XXI wieku* prof. Józef Banik jest emerytowanym profesorem Instytutu Socjologii UAM, specjalizującym się w socjologii religii. W swoim bogatym dorobku publikacyjnym ma wiele monografie naukowych na temat przemian życia religijnego w Polsce, między innymi: *Dynamika powołań kapłańskich i zakonnych w Kościele rzymskokatolickim w Polsce w latach 1900–1994. Studium socjograficzne* (1997), *Wierność powołaniu a kryzys tożsamości kapłańskiej. Studium socjologiczne na przykładzie Kościoła w Polsce* (2000), *Rezygnacja z kapłaństwa i wybór życia małżeńsko-rodzinnego przez księży rzymskokatolickich w Polsce. Studium socjologiczne* (2001), *Desakralizacja kultu religijnego i świąt religijnych w Polsce. Studium socjologiczne* (2007). W 2022

roku opublikował obszerną monografię pt. *Religijność i moralność młodzieży polskiej w latach 1956–2018 na tle przemian cywilizacyjnych i społecznych. Studium socjologiczne*. W tym artykule przedstawia „nastawienie dorosłych katolików w Polsce w drugiej połowie XX wieku i w obu dekadach XXI wieku do dogmatów teocentrycznych oraz wskaźniki ich wiary w sens religijny tych dogmatów”. Podstawę analizy nastawienia dorosłych katolików rzymskich w Polsce do dogmatów wiary chrześcijańskiej stanowią wyniki badań socjologicznych, które zrealizowano w okresie przełomu XX i XXI wieku. Wskazuje w nim, że „w drugiej połowie XX wieku znacznie większy odsetek dorosłych katolików rzymskich w Polsce akceptował dogmaty teocentryczne oraz deklarował wiarę w ich sens religijny niż w obu dekadach XXI wieku”. W uzasadnieniu tej generalizującej oceny powołuje się na ustalenie wielu znaczących polskich socjologów religii.

Autor artykułu pt. *Contributions to the aesthetics of St. Augustine* dr Robert Warchał jest z wykształcenia teologiem i filozofem, pracownikiem naukowo-dydaktycznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. W swoim dorobku publikacyjnym ma artykuły opublikowane w czasopismach naukowych, w tym takie, w których analizowane i przedstawiane są różne aspekty poglądów św. Augustyna. Na łamach „Humaniora” publikowany był jego artykuł pt. *Animus et conscientia – gnozeologiczne przesłanki Augustyńskiej aksjologii*. Natomiast na łamach „Teologii i człowieka” artykuły: *Ontologiczne przesłanki augustyńskiej antropologii* oraz *De Pulchra, pax omnium rerum tranquillitas ordinis. Przyczynki do estetyki św. Augustyna*. W tym artykule podejmuje on problem przedstawiania przez św. Augustyna sposobu istnienia idei. Zdaniem autora tego artykułu, teolog ten, formułując swoją obiektywistyczną teorię epistemologiczną, odwoływał się zarówno do starożytnych tradycji filozoficznych i biblijnych, jak i rozważań z tamtego okresu, dotyczących astronomii, kosmologii i matematyki”. Widoczne to jest między innymi w jego pojmowaniu i przedstawianiu liczby jako zasady wszystkich rzeczy. Jednak istotę i znaczenie liczby w przekonaniu św. Augustyna można znaleźć tylko w Bogu.

Autor artykułu pt. *The problem of the lack of clear criticism within cotemporary personalism – selected clues and an outline of the problem* dr Michał Stachurski jest filozofem, pracownikiem naukowo-dydaktycznym Uniwersytetu Opolskiego. W obszarze jego zainteresowań badawczych znajdują się problemy z zakresu filozofii społecznej, filozofii polityki i etyki. W tym artykule analizuje zarzuty stawianej współczesnemu personalizmowi z pozycji naturalizmu i scjentyzmu XIX i XX wieku. Podejmuje w nim próby wykazania, że mimo tej krytyki personalizm miał istotny wkład w rozwój takich pojęć, jak osoba ludzka, dobro wspólne czy zaangażowanie społeczne.

Autorka artykułu pt. *Zastosowanie teorii performansu Diany Taylor w badaniach nad kultem Świętej Śmierci w Meksyku* mgr Karolina I. Kaleta jest doktorantką w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Jagiel-

łońskiego. W swoich zainteresowaniach badawczych zajmuje się współczesnymi nieortodoksyjnymi kultami religijnymi w Meksyku. W tym artykule analizuje meksykański kult Świętej Śmierci, wykorzystując narzędzia badawcze zaproponowane przez Dianę Taylor w jej teorii performansu. Kategoriami wiodącymi w tej teorii są pojęcia archiwum i repertuaru. Umożliwiają one uchwycenie i objaśnienie takich mających różnorodne źródła, zjawisk hybrydalnych, jakim jest tytułowy kult. Nie ogranicza się on do praktyk religijnych, lecz obejmuje także zjawiska życiowe, w tym związane z życiem codziennym.

Zbigniew Drozdowicz

